

Tilburg University

Gemeenschappelijke huishouding beëindigd door opname in verzorgingstehuis van Vijfeijken, I.J.F.A.

Publication date:
2008

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):

van Vijfeijken, I. J. F. A., (2008). *Gemeenschappelijke huishouding beëindigd door opname in verzorgingstehuis*, No. 2008/60, Jan 18, 2008. (BNB : beslissingen in belastingzaken, Nederlandse belastingrechtspraak; Vol. 5, No. p. 1147-1151).

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Noot bij HR 18 januari 2008, rolnr. 43 181

-1. Deze zaak gaat over het geval dat een feitelijke samenwoning wordt verbroken doordat een van de partners wordt opgenomen in een verzorgingstehuis. Zijn de partners gehuwd, dan levert een dergelijke (vaak definitieve) opname geen probleem op, want de partnervrijstellingen en het tarief uit de eerste tariefgroep zijn van toepassing op 'de echtgenoot' en vereist geen gezamenlijke huishouding. Maar zijn de partners niet gehuwd dan geldt als maatstaf 'het voeren van een gemeenschappelijke huishouding'. En als één van de partners wordt opgenomen in een verzorgingstehuis wordt de gemeenschappelijke huishouding feitelijk verbroken. In HR 19 februari 1986, BNB 1986/135 heeft de Hoge Raad met een beroep op de wetsgeschiedenis geoordeeld dat bij opname in een verpleeginrichting de gemeenschappelijke huishouding eerst eindigt als sprake is van een uiteengaan dat als definitief is bedoeld. Het gaat hierbij dus om de intentie van betrokkenen.

Wat zijn nu de gevolgen in een situatie dat de verpleegde naar objectieve verwachtingen niet meer naar huis zal kunnen terugkeren, maar dit natuurlijk wel heel graag zou willen? Uit BNB 1986/135 meende ik destijds te mogen afleiden dat deze omstandigheid de samenwoning niet doet beëindigen, zolang de wil op samenleving is gericht.¹ Die wil kan worden afgeleid uit feitelijke gedragingen zoals het beschikbaar hebben van woonruimte. De redactie van V-N (1986, p. 714) daarentegen meende dat in dit geval van de feitelijke situatie moet worden uitgegaan, ook al strijdt dit met wat de voormalige samenwoners zouden willen. De Hoge Raad lijkt deze visie in onderhavig arrest te volgen.

-2. In het onderhavige geval heeft belanghebbende een gezamenlijke huishouding gevoerd met de erflaatster vanaf 1963.² Na een gezamenlijke huishouding van 30 jaar is erflaatster opgenomen in een verzorgingstehuis en daar na acht jaar, in 2001, overleden. Het Hof oordeelt dat ten tijde van het overlijden de gezamenlijke huishouding is beëindigd en somt hiervoor de volgende oorzaken op:

- de aard van de ziekte
- de (voortdurende) verslechtering van haar gezondheidstoestand in de loop der jaren;
- haar slechte gezondheidstoestand ten tijde van de opname in het verzorgingstehuis;
- haar hulpbehoevendheid en hoge leeftijd op dat tijdstip;
- de verkoop van de woning van erflaatster, en
- de verhuizing van belanghebbende en zijn echtgenote.³

De Hoge Raad verwijst naar dit feitelijk oordeel en overweegt dat dit in cassatie niet op zijn juistheid kan worden getoetst.

-3. Met Niessen meen ik dat het oordeel van het Hof echter niet in lijn is met het hiervoor aangehaalde arrest BNB 1986/135. Nu de Hoge Raad het toetsingskader van het Hof lijkt te hebben gesanctioneerd, ontstaat rechtsonzekerheid. In veel gevallen dat mensen hun hele leven samenwonen, eindigt die samenwoning met opname in een

¹ Erfrecht, Tekst & Commentaar, aantekening 3, onderdeel a op artikel 24 SW (p. 701).

² Bij aanvang van de gezamenlijke huishouding was erflaatster gehuwd. Haar man is in 1988 overleden. Belanghebbende is in 1967 gehuwd en sindsdien maakt zijn echtgenote eveneens deel uit van de gezamenlijke huishouding.

³ Nadat erflaatster is opgenomen in de verpleeginrichting is belanghebbende met zijn echtgenote verhuisd. De spullen van erflaatster heeft hij meegenomen en opgeslagen in een kamer.

verzorgingstehuis of verpleegtehuis. In al die gevallen is geen sprake meer van uitzicht op terugkeer naar de woning. Is deze constatering nu voldoende om te oordelen dat de gezamenlijke huishouding is verbroken? Dat lijkt me een onnodige hardheid. Of speelt in onderhavige zaak een rol dat de woning na opname in het verpleegtehuis is verkocht en belanghebbende, samen met zijn echtgenote, elders een huis heeft gekocht? Maar ook dat is een onwenselijk criterium. Het zal zich wel vaker voordoen dat aan het einde van het leven, als één van de partners wordt opgenomen in een verzorgingstehuis de andere partner uiteindelijk verhuist, omdat het huis veel te groot is, die trap een dagelijkse met veel moeite te nemen horde is, het onderhoud van de tuin in het slop raakt, enz. Verhuizing naar een appartement zou dan leiden tot verval van partnerschap.⁴

In onderhavig geval heeft de gezamenlijke huishouding 30 jaar geduurd, heeft belanghebbende alle 'zaken' voor de erflaatster geregeld toen deze in het verzorgingstehuis verbleef en heeft hij alle spullen van haar bewaard en had hij een kamer voor haar beschikbaar op de begane grond. Wat kan hij nog meer doen om te laten zien dat de wil tot samenleving er nog wel was, maar dat dit slechts door gezondheidstoestand van erflaatster werd verhinderd?

-3. Het beroep op het besluit IB89/767 wordt met een verwijzing naar art. 81 RO afgedaan, terwijl Niessen in onderdeel 6.4 van zijn conclusie een passage uit de parlementaire geschiedenis aanhaalt waarin de staatssecretaris toezegt in schrijvende gevallen een tegemoetkoming te verlenen.

De vraag is uiteraard wat een schrijvend geval is. Ik heb de indruk dat i.c. een rol speelt dat belanghebbende niet de levensgezel is van erflaatster. Belanghebbende is gehuwd en woont met zijn echtgenote zelfstandig. Erflaatster heeft geen zorgplicht jegens belanghebbende.⁵ Maar als de wetgever ervoor kiest om in de Successiewet de zgn. 'meerrelaties' in het partnerregime te laten delen, dan is het niet aan de staatssecretaris om onderscheid te maken tussen tweerelaties en meerrelaties.

-4. Het zal duidelijk zijn dat dit arrest op weinig instemming van mijn kant kan rekenen. Het was de rechtszekerheid ten goede gekomen en de uitkomst was ook aanzienlijk billijker geweest als de Hoge Raad zijn lijn uit BNB 1986/135 had doorgezet. In de gevallen dat een gezamenlijke huishouding feitelijk eindigt door dwingende medische redenen, mag dit niet betekenen dat de gezamenlijke huishouding daardoor ook is geëindigd. De intentie van partijen zou hierbij als enig criterium moeten dienen. Hiertoe dient de vraag te worden beantwoord wat er zou gebeuren als de verpleegde door een wonderbaarlijke genezing weer gezond en wel het verpleegtehuis zou verlaten. In onderhavig geval lijkt er mij geen twijfel aan te bestaan dat ze dan weer haar intrek in de woning van belanghebbende had genomen. Niessen heeft in zijn conclusie alle middelen aangereikt om tot zo'n oordeel te komen, maar de Hoge Raad gaat daar volledig aan voorbij.

-5. Tot slot wil ik nog wijzen op het partnerbegrip van artikel 24, tweede lid, onderdeel a SW. Daarin zijn sinds 1 januari 2002 de zgn. 'notariële samenwoners' opgenomen. De verkrijger wordt al na zes maanden gezamenlijke huishouding als partner aangemerkt. In dit lid staat opgenomen: 'Het voeren van een gemeenschappelijke huishouding als bedoeld in dit letteronderdeel wordt slechts

⁴ Zie ook de redactie van V-N in haar aantekening bij V-N 2008/7.26.

⁵ Zie ook de redactie van V-N in haar aantekening bij V-N 2008/7.26.

aangenomen indien de verkrijger en de erflater (...) volgens de basisadministratie persoonsgegevens (...) op hetzelfde woonadres staat ingeschreven.' Voor deze samenwoners is (definitieve) opname in een verzorgingstehuis fataal. Uitkomst kan dan nog het partnerbegrip van art. 24, tweede lid onderdeel b bieden. Daarvoor is vereist dat de gezamenlijke huishouding langer dan vijf jaar heeft geduurd. Al is, gezien onderhavig arrest, onduidelijk in welk geval het partnerschap voortduurt na opname in een verzorgingstehuis.

I.J.F.A. van Vijfeijken